

УДК 658

Зоряна Оксентюк, Ксенія Сорокіна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Zoryana Oksentyuk, Kseniya Sorokina

THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN PROVIDING EFFECTIVE ECONOMIC ACTIVITY

Роль інформаційних технологій та автоматизованих інформаційних систем у господарській діяльності підприємств постійно зростає. При виконанні внутріфірмових процесів функція інформаційних технологій перестала бути допоміжною, перетворившись в найважливішу складову частину продукту або виробничих потужностей. Господарські ризики сьогодні багато в чому визначаються ризиками в цій сфері. Реалізація ж сучасних високопродуктивних організаційних проектів (наприклад, “віртуальних організацій” без твердої прив’язки виробничих ділянок до визначеного місця), вимагає повного використання потенціалу інформаційних технологій за допомогою телекомунікаційних засобів.

Поява сучасних економічних інформаційних систем зумовлена необхідністю обробки великих масивів інформації за жорстких обмежень часу на видачу результатів. Ці системи мають складну формалізацію процедур прийняття рішень для переважної кількості задач, високий ступінь інтеграції елементів, які входять до складу системи, значне число зв’язків між елементами, характеризуються гнучкістю і можливістю модифікації.

“Інформаційний вибух”, який стався останнім часом і перетворив індустріальну економіку на інформаційну, значно змінив усі суспільні процеси. Так, сьогодні ефективність суспільних процесів, у яких беруть участь сировина, енергія, машини, визначається не стільки кількістю виробленої продукції, скільки корисністю інформації, яка була задіяна у цих процесах. Її дія виявляється у зниженні кількості матеріальних елементів використання у виробничих процесах (сировини, машин, енергії тощо) і підвищенні споживчої вартості продукції, що виробляється. При цьому підвищується наукоємність виробничих процесів, а продуктивність праці визначається обсягом уречевленої інформації і здатністю брати участь у виробництві нової інформації, нових знань. У результаті різкого зниження матеріалоемності та енергоемності виробництва економіка набуває прозорості, єдності і неподільності, що властиво біологічним процесам, в яких закладено великі можливості для досягнення найвищого рівня продуктивності праці.

У зв’язку з ростом значення інформаційних технологій у забезпеченні успіху фірми подібна політика неприйнятна. Загальнофірмовий менеджмент повинний шукати шляхи усунення або компенсації слабких місць у своїй роботі. Зміни вимог до груп інтересів у сфері інформаційних технологій обумовлені динамікою розвитку підприємств і зовнішнього середовища. Основні аспекти цього розвитку і їхній вплив на роль інформаційних технологій у керуванні підприємством полягають у децентралізації та рості інформаційних потреб, від обробки даних через інформаційні системи до керування знаннями.

Орієнтація на максимальне зближення з клієнтом зажадала від підприємств переходу до горизонтальних, децентралізованих структур. Прийняття рішень в умовах децентралізації призвело до різкого росту потреб в інформації щодо процесу виробництва товарів і послуг. Виникла необхідність у більш докладному ознайомленні третьої сторони зі станом справ у відповідних господарських областях. У новій ситуації забезпечення інформацією з усіх напрямків повинно функціонувати бездоганно.

Використання інформаційних технологій покликане нівелювати організаційну складність підприємства. Раніше це досягалось завдяки покладанню на комп’ютери складних обчислень і обробки документації в дуже великих обсягах. Сьогодні мова йде про те, щоб ускладнені горизонтальні і вертикальні моделі взаємозв’язків (структури яких у свою чергу постійно міняються) удосконалювалися за допомогою нової комунікаційної технології.

Раніше на підприємствах встановлювалися могутні системи обробки, що готували величезну кількість цифрових звітів, на базі яких у наступному здійснювалося керування господарською діяльністю. Зараз питання зводиться до того, щоб розробити таку технологію, за допомогою якої можна було б постійно тримати в курсі подій менеджерів і їхніх партнерів, що приймають рішення в умовах децентралізації. Нові інформаційно-технологічні системи повинні забезпечувати не якусь абстрактну господарську систему, а конкретних партнерів, що у різноманітних формах беруть участь у господарському процесі.

Швидкий розвиток мереж локальних систем з надрегіональною і навіть інтернаціональною структурою приводить до широкого залучення засобів телекомунікацій. Організаційно це веде до ліквідації границь підприємства. Усе складніше стає визначити, де воно починається і де кінчається. Створення й і експлуатація відповідної комунікаційної структури для подібних “віртуальних підприємств” відносяться до задач інформаційного менеджменту, так само як і класична функція забезпечення виробничого процесу або розробки товарів і послуг на базі інформаційних технологій. Справа при цьому стосується не тільки обробки інформації, але і раціонального розподілу знань.

Сьогодні інформація на підприємствах обробляється у рамках найрізноманітніших систем. Забезпечення їхньої широкої доступності для всіх співробітників (а також зовнішніх партнерів) і полегшення тим самим прийняття творчих рішень може стати важливим фактором успіху для багатьох підприємств. Разом з тим об'єднання по вертикалі і горизонталі інформаційно-технологічних систем, що виникли в умовах децентралізації, здається майже неможливим. У всякому разі в класичних областях інформаційних технологій подібний досвід відсутній. Проте інтеграція повинна відбутися.

Установлення подібної мети необхідне вищому менеджментові для керування змінами. Організаційним важелем у її досягненні можуть стати віртуальні, надгалузеві підприємницькі інтеграційні групи. Можливо, такі групи зможуть навіть керувати функцією інформаційних технологій. Метою в цьому випадку міг би стати інтеграційний підхід до взаємозалежних технологічних, соціальних, функціональних і господарських процесів.

Капіталовкладення в інформаційні технології сьогодні спричиняють численні наслідки. З одного боку, вони відкривають значні перспективи, а з іншого боку – можуть позбавити підприємство деяких можливостей у майбутньому через залежності, пов'язані зі швидкими технологічними змінами. Тому рішення про капіталовкладення в інформаційні технології не повинні прийматися, поки не отримана відповідь на питання, по якому шляху піде розвиток наступного покоління технологій.

Нова технологія підвищує продуктивність, допомагає фірмі домогтися кращих господарських результатів. Поряд з цим менеджери повинні знати про те, як мислять і як працюють люди, що використовують нову технологію. Фірмам, яким це вдається краще, можуть сподіватися на більшу віддачу від засобів, вкладених в інформаційні технології.